

Список використаних джерел:

1. Гончар Л.В. Оцінка основних засобів як об'єкта інвестиційно-орієнтованого управління. / Л.В. Гончар, С.О. Гарна. // Інноваційна економіка. – 2013. – № 7. – С. 302–305.
2. Юрчак О. Сучасний стан розробки стратегій в Україні: стратегія як проект. / О. Юрчак, А. Старинська. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/strategy/str202.html>.

Слабенко Я.О.

магістрант,

*Черкаський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

АНАЛІЗ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

Стале функціонування та динамічний розвиток банківської системи є однією з умов успішного функціонування економіки держави. Саме тому активний розвиток банківської діяльності – одна з важливих тенденцій розвитку сучасної фінансової системи України. Перед вітчизняними банківськими установами постають нагальні питання щодо адаптації до умов, що змінюються, та пошуку можливостей зайняти стійку позицію і встояти в конкурентній боротьбі [1, с. 183].

Раціональна організація процесу банківського кредитування, розроблення ефективної системи управління кредитними операціями є основою стабільного функціонування банків нашої держави. Саме продумана кредитна політика банківської установи дає змогу забезпечувати ефективне управління кредитною діяльністю банку, повною мірою використовувати його кредитний потенціал, формувати оптимальний кредитний портфель та чітко організувати увесь кредитний процес у банку.

Слід зазначити, що кредитна політика банку може розроблятися і проводитися на макро- та на мікрорівні. На мікрорівні кредитну політику розробляють і здійснюють конкретні банківські установи. На макрорівні банківську кредитну політику проводить Національний банк України, встановлюючи відповідні нормативи щодо здійснення кредитних операцій банками, рівень облікової ставки тощо.

Проаналізуємо результати кредитної діяльності банків України на практиці на основі даних звітності банківських установ та Національного банку України (табл. 1).

На основі аналізу даних табл. 1, можемо зробити висновок, що обсяг наданих кредитів відносно активів банків за період з початку 2016 по кінець 2017 рр. займає досить вагомий частку. Зокрема, частка сукупного кредитного портфеля в активах банків на початку 2017 року складала 80,07%, проте в кінці року мала тенденцію до скорочення [2]. Така ситуація свідчить в першу чергу про високий рівень ризику кредитних операцій та високоризиковану кредитну

політику банків, що є наслідком втрати стабільності банківської системи нашої держави. Виходячи з даних табл. 1 констатуємо, що на даний момент частка сукупного кредитного портфеля в активах банків знизилась до 78,87 %. Таке явище можна пояснити не зниженням ризикованості кредитного портфеля, а впливом низки дестабілізуючих факторів, таких як: внутрішньополітична криза, низька кредитоспроможність позичальників та АТО на Сході України.

Таблиця 1

Динаміка зміни обсягів кредитів та їх частки у активах банків України за період 01.01.2016–01.11.2017 рр., млн.грн.

Назва показника	01.01.2016	01.01.2017	01.11.2017
Кредити надані клієнтам, млн.грн.	1 009 768	1 005 923	1 007 116
Активи, млн.грн.	1 254 385	1 256 299	1 276 979
Частка кредитів у активах банків, %	80,50	80,07	78,87

Джерело: складено автором на основі [2]

На основі аналізу даних табл. 1, можемо зробити висновок, що обсяг наданих кредитів відносно активів банків за період з початку 2016 по кінець 2017 рр. займає досить вагому частку. Зокрема, частка сукупного кредитного портфеля в активах банків на початку 2017 року складала 80,07%, проте в кінці року мала тенденцію до скорочення [2]. Така ситуація свідчить в першу чергу про високий рівень ризику кредитних операцій та високоризиковану кредитну політику банків, що є наслідком втрати стабільності банківської системи нашої держави. Виходячи з даних табл. 1 констатуємо, що на даний момент частка сукупного кредитного портфеля в активах банків знизилась до 78,87 %. Таке явище можна пояснити не зниженням ризикованості кредитного портфеля, а впливом низки дестабілізуючих факторів, таких як: внутрішньополітична криза, низька кредитоспроможність позичальників та АТО на Сході України.

Динаміку обсягів наданих кредитів суб'єктам господарювання та фізичним особам банками України за період з 01.01.2016 р. до 01.11.2017 р. представлено на рис. 1.

За даними рис. 1 можемо зробити висновок, що сума кредитів фізичним особам є значно меншою суми, що надана суб'єктам господарювання. При цьому спостерігається динаміка до її зростання станом на 01.11.2017 р. порівняно з 01.01.2017 р. Частка кредитів суб'єктам господарювання за період з 01.01.2016 р. до 01.11.2017 р. загалом зросла, а незначне спадне коливання може бути свідченням складної ситуації для підприємств України. Можемо констатувати, що банки надають перевагу кредитуванню суб'єктів господарювання порівняно з фізичними особами.

За результатами дослідження міжнародного рейтингового агентства Standart&Poors станом на початок 2017 року частка проблемних кредитів банків України знаходиться на рівні 40% [3]. Тож, доцільно проаналізувати якість сукупного кредитного портфеля шляхом дослідження суми недіючих кредитів у кредитному портфелі українських банків (табл. 2).

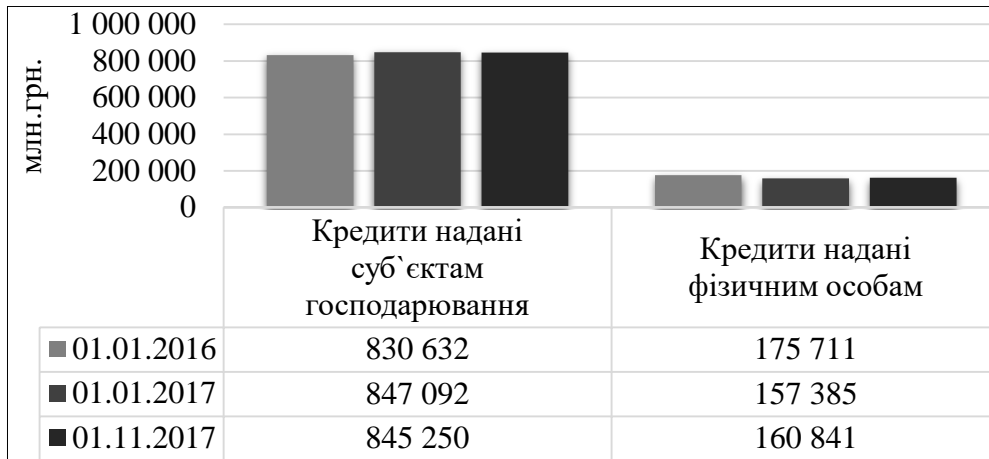

Рис. 1. Динаміка обсягів наданих кредитів суб'єктам господарювання та фізичним особам банками України за період 01.01.2016–01.11.2017 рр., млн.грн.

Джерело: складено автором на основі [2]

Таблиця 2

Динаміка обсягів недіючих кредитів банків України за період 01.01.2015–01.01.2017 рр., млн.грн.

Роки	Недіючі кредити, млн. грн.	Відношення недіючих кредитів до кредитного портфеля, %
01.01.2015	83247,88	17,22
01.01.2016	366443,54	28,12
01.01.2017	406921,97	30,50

Джерело: складено автором на основі [2]

За результатами аналізу динаміки обсягів недіючих кредитів в табл. 2, можемо зробити висновок, що протягом аналізованого періоду відбувається постійне зростання кредитів низької якості, що призводить до збільшення резервів за кредитними операціями банків за рахунок зменшення активів. Тому кредитна політика банків потребує негайних змін в аспекті управління кредитним портфелем та ефективного управління ризиками [4, с. 117].

Значний обсяг частки кредитів в загальних активах, який спостерігається протягом останніх років (табл. 1), призвів до негативних наслідків і втрати стабільності банківської системи. Основними причинами, що могли призвести до погіршення ситуації в нашій державі можна вважати: нестабільну політичну та економічну ситуацію в країні, низьку платоспроможність вітчизняних позичальників, нерегульованість законодавства, високий кредитний ризик, що у свою чергу, вимагає формування значних резервів.

Для підвищення ефективності кредитної діяльності банківських установ необхідно виконати наступні першочергові завдання:

1) підвищити стабільність умов функціонування банківської системи України;

2) запровадити систему об'єктивного оцінювання кредитоспроможності позичальників;

- 3) удосконалити систему управління кредитним ризиком [5];
- 4) забезпечити прозорість діяльності банків в Україні;
- 5) забезпечити відповідність нормативів та стандартів діяльності банківських установ світовим вимогам;
- 6) стимулювати розвиток довгострокового кредитування;
- 7) створювати сприятливі пільгові умови діяльності та кредитування малого та середнього бізнесу;
- 8) контролювати диверсифікацію активів банківських установ України.

Розв'язання наведених вище завдань дозволить забезпечити фінансову стійкість банківської системи та, водночас, сприятиме ефективнішому використанню кредитних ресурсів в економіці України.

Таким чином, важливою передумовою системи управління кредитними операціями банку є продумана кредитна політика, яка формулює цілі та пріоритети кредитної діяльності банку, засоби та методи їх реалізації. Саме вона дозволить вирішити проблеми функціонування банківської системи України, які були спричинені такими основними факторами: нестабільна політична та економічна ситуація в країні, низька платоспроможність вітчизняних позичальників, неврегульованість законодавства, високий кредитний ризик тощо.

Отже, діяльність банків у сфері кредитування протягом останніх трьох років є недостатньо ефективною. Обсяг кредитного портфеля банків відносно активів залишається високим, але реальна його величина скорочується, що пов'язано зі зниженням якості кредитного портфеля. Це, в свою чергу, призводить до зниження дохідності кредитних операцій банків та зростання рівня кредитного ризику. Для вирішення цієї проблеми банки повинні здійснити реформації у кредитній діяльності: приділяти більше уваги підвищенню якості та ефективності управління кредитним портфелем, здійснювати комплексну оцінку кредитоспроможності майбутніх позичальників та постійний моніторинг вже існуючих проблемних кредитів. Виконання цих заходів та реформування кредитної діяльності кожним банком підвищить їх рівень прибутковості та надійності.

Список використаних джерел:

1. Гаряга Л.О. Управління якістю банківського обслуговування / Л.О. Гаряга, М.В. Руденко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – № 3 (75). – С. 183–187.
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>. – Назва з екрана.
3. Офіційний сайт інформаційного агентства «Уніан». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economics.unian.net>.
4. Фінансова гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків: монографія / М.О. Кужелев, М.О. Житар. – Київ: Видавництво «Центр учбової літератури» Київ-Бидгощ, 2016. – 176 с.
5. Гаряга Л. О. Професійне управління кредитним ризиком – передумова успішної діяльності банку у сфері кредитування / Л. О. Гаряга // Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 18–20 жовтня 2006 р., м. Черкаси. – Черкаси: ЧБІ УАБС НБУ, 2006. – С. 90–91.